

2013 november Hónapló

Lángh Júlia: Lomizás

Az történt, hogy valaki észrevette – én az ATV portálján láttam először –, mit rejt a hulladéktörvény egyik passzusa: lomtalanításnál minden tárgy, amit a járdára kiteszünk, automatikusan a főváros tulajdonába megy át, ennél fogva lopásnak minősül és büntetendő, ha valaki hozzá mer nyúlni bármihez is.

Megint egy értelmetlen és ártalmas ötlet, amivel tönkreteszik a lomizásból-piacozásból élő cigány családok tömegeit. Egyszerűen kihúzzák a lábuk alól a talajt. És egy működő, a társadalom önszerveződésén alapuló ágazatot egy törvénypasszussal megölnék.

Az egész normális sajtó felháborodott, én is háborogtam a Galamuson, csak később jutott eszembe, hogy hiszen a hulladéktörvényt majdnem egy éve, tavaly novemberben fogadta el az Országgyűlés, még 2012-ben megjelent a Közlönyben, és csak most vesszük észre a benne rejlő csapdát? Ezt magamnak is mondhatnám, de én sosem szoktam törvényszövegeket olvasni, nem bírok figyelni rájuk. Kell, kellene, hogy legyenek emberek, akik árgus szemekkel vizsgálgatják a törvények minden részletét.

Az érintettek persze tudták, mi vár rájuk. Kérdeztem Nusit, akit szoktam idézni e lapban, lomizás-piacozás a szakmája. Tudjuk mi azt már régóta, mondta, hogy tilos lesz a lomizás, de már mostanra is úgy el van nehezítve, hogy alig élünk belőle.

Egész tágas rokonsága, kiterjedt család szerte az országban, mindenki ebből él. Mások is, sokan; számot nem tudok. Ha az ember csak egy családot is közelről ismer közülük, ha a szeme előtt váltak felnőtté a fiúk és lányok, ha ültette a térdén az unokákat, akkor mindegy, szám szerint hány család van, ahol fáznak és éhesek a gyerekek, mert egyetlenegy is eggyel több, mint amennyit egy becsületes világ eltűrhetne.

Ők pedig tudják, hogy nemlétezésre vannak ítélve. Várják, mi lesz, hogy alakul majd. Örök kívülállók és örök pórul járók. Aminek a tudatához Nusiban végtelen nyugalom és belső erő társul. Szüksége is van rá.

A lomizással párizsi életem során alakult ki barátságos viszonyom, amikor éveken át az utcáról rendeztem be és tökéletesítettem kissé omladozó, 20. kerületi házunkat. Tényleg mindent meg lehetett találni a járdákon, nem volt este, amikor ne lett volna itt-ott egy-egy szék, asztal vagy állólámpa kirakva, meg ezer más hasznos kacat, szőnyeg, matrac, függöny, könyvek, elhanyagolt cserepes növények...

Később aztán, akkor én már nem éltem ott, a város rendezte ezt az ügyet, és központilag elrendelt lomtalanítási napokat tűzött ki. Amit a párizsiak igen lazán tartottak be, továbbra is lehetett és lehet ma is bútorokat, nem is rosszakat, találni az utcán. Kérdésekre lányom emlékeztet rá, hogy ők egy csomó szép bútort: asztalt, foteleket, székeket szedtek már össze,

és nem hiszi, hogy megbüntetnék azt, aki elviszi a kitett cuccot, ilyenről sosem hallott. (Majd befejezésül hozzátette: Ez a mániákus rend és tisztaság, ez barátságatlan.) Másik párizsi forrásom szerint a lomtalanítás alkalmából kitett dolgokat nyugodtan turkálhatja akárki, ha nem így lenne, arról tudni lehetne, mert felháborítaná a médiát.

Ilyenkor nyögök, hogy boldog Franciaország; ámbár igaz, hogy ott se javítják ki a törvényeket a média felháborodása miatt. (Legalábbis nem emlékszem ilyenre, de az is elképzelhető, hogy megtörtént.) Felháborodni mi is szoktunk. Mit érünk vele.

Magánhírközlőim után belenéztem a hivatalos forrásokba; a párizsi főpolgármesteri hivatal lapjairól kiindulva minden kiderül.

Ha a párizsi lakos interneten bejelenti, hol és mikor kíván megszabadulni fölösleges tárgyaitól, a helyi tisztasági szolgálat fél napon belül elszállítja, ingyen. Csak jeleznie kell a kitett cuccon a sorszámot, amit bejelentkezéskor kapott. Vagyis továbbra is bármikor ki lehet tenni a lomokat, csak be kell jelenteni, hogy vigyék el. Így legföljebb az járhat rosszul, aki éppen arra sétálván elvitt volna egy formás kisasztalt vagy egy széket, de az orra elől betakarították a hivatalosak.

Világos: ez gyökeresen más helyzet, nincs lehetséges összehasonlítás a hazáival.

A párizsi főpolgármesteri hivatalhoz tartozó cég – egy központ, ahol gyűjtik, válogatják, értékesítik, újrahasznosítják a lomokat – ember- és környezetbarát önreklámja okítja a népet, hogy régi cuccait mások még fölhasználhatják, megjavítják, továbbadják, tehát nosza, regisztráljon, hogy mikor akarja elszállíttatni, ami nem kell neki.

Több magáncég is foglalkozik lomeltakarítással, ezek már fizetősek. Szakosodnak fémekre, elektromos-elektronikus eszközökre, faanyagokra, textilre és így tovább. Aztán mindegyik ágazat feldolgozza, hasznosítja és újrahasznosítja a kidobott holmit. Hogy a lehető leggazdaságosabb legyen.

Újságpapírból újrapapír lesz, csomagoló- és vécépapír; műanyag palackokból csövek, plüss, polár textilek; alumínium sörös- és egyéb dobozokból fűtőtest, vasalótalp, motoralkatrészek; konzervdobozokból vasrudak, betonhálók. A ruhaneműket, ha jó állapotban vannak, olcsón eladják. Ha nagyon használt a ruha, törőrongy lesz belőle, padlószőnyeg és építkezésnél szigetelőanyag. Röntgenképekből elektrolízissel kiemelik az ezüstöt, megtisztítják, visszakerül a nemesfém-felhasználás hálózatába, műanyag része pedig a PET-palackok közé, újrafeldolgozásra.

Nézegettem többféle lomtalanítócég honlapját, lényegében nagyon hasonlóak. Mind magyarázzák (de kinek ne jutna eszébe ez magától is?), hogy kedves ügyfél, mielőtt kidobja a megunt tárgyat, gondolja meg, ha jó állapotban van, nem ajándékozhatná-e egy barátinak, egy jótékonysági szervezetnek – itt többen konkrét címeket is javasolnak –, vagy nem adhatná-e el az interneten vagy egy alkalmi piacon. „Egy tárgy, ami önnek útban van, másoknak még hasznos lehet.” Emlékeztetnek arra is, hogy új elektromos háztartási gép vásárlásánál az eladó köteles a régit elszállítani, és továbbítani az újrahasznosítóknak. (2003-as európai direktíva alapján 2005 júliusában meghozott rendelet.)

Van honlap, ahol sorolják, az adott cég minek az elszállítását vállalja: bútor, matrac, porszívó, polc, radiátor, tévé, komputer, szőnyeg, babakocsi, játék, virágláda. És beszámolnak arról, mi lesz a sorsa a kidobott tárgyaknak, hangsúlyozva, hogy a műfajok szétválogatása után a lomokat először megszabadítják veszélyes elemeiktől, akkumulátor, katódcső vagy más szennyező anyag.

Mindenki mindenről kielégítően és megnyugtatóan beszámol. És linkeket kapunk a bolthálózatokhoz.

2007-ben, a környezetvédelmi világnapon nyílt meg az első *Ressourcerie* – új szóalkotás a *ressource*, forrás szóból; talán Lelőhelynek fordítanám – a lomok begyűjtésére, újrahasznosítására és értékesítésére. Videón is bemutatták az egyiket, olyan volt, mint a BÁV sajnos egyre ritkuló helyiségei. De nemcsak bútorokat, képeket, dísz tárgyakat lehet leadni, illetve megvenni a Lelőhely-hálózatnál, könyveket, szövegeteket, elektromos háztartási eszközöket is. Idősekhez házhoz mennek a cuccért. Mutatták a műhelyét is, kézművesek varázsolják újra a használt tárgyakat, időnként nagyon szellemesen. Láttam például egy képet, szépen dekorált kerete bicikligumiból készült.

A fenntartható fejlődés szellemében létrejött méltányos vagy szolidáris kereskedelem, *fair trade* számos változatával találkozhatunk Párizsban, témánkhoz tartozóan ilyenek a Lelőhely mellett a szolidáris turkálók és a Ding Fring hálózat boltjai is. Ez utóbbi vállalkozás azt is hangsúlyozza, hogy hetven boltja révén munkahelyeket teremtett, és üzeni a kliensnek: „Jó vásárt csinál, egyúttal hozzájárul a munkahelyteremtéshez a kirekesztett emberek számára.”

Ahogy szinte képszerűen magam előtt látom ennek az olajozottan működő, a korszellemnek megfelelő ágazatnak a szerkezetét és mozgását, előnt a bánat. Mert ha normálisan haladunk, haladnánk a normálisnak mondható világba – európai út, globalizált világforgalom és tudatátalakítás a kitérőt világhoz –, akkor ezt az apró részletkérdését a hatalmas társadalmi egésznek csak úgy láthatom, mint követendő példát. De hol férnének ebben el az én lomizós romáim? Hát cégekbe tömörülve, újrahasznosító műhelyeket és jutányos árú boltokat fenntartva ők kellene hogy tovább folytassák ezt a mesterséget, mármint abban a távoli jövőben, amikor itt működőképessé ország lesz.

Ehelyett most mi van?

Egy egész embercsoportot a megélhetésétől megfosztó törvény. És senki nem csinál semmit. (Október közepén írom ezt.) Hogyhogy ezzel senki nem foglalkozik a képviselők közül, akiknek az a dolguk, hogy az érdekeinket képviseljék, miként a nevük is elárulja?

És hol vannak a cigány vezetők, akiknek most az lenne a dolguk, hogy illő nyomásgyakorlásnak a törvényhozókra, összecsesdítsék a lomizó cigányságot az ország minden részéből, igen, hozzák csak föl különbuszokkal, szerezzenek támogatókat hozzá, demokráciapárti emberek, szervezetek és pártok segítsenek a romáknak eljutni a fővárosba, hogy behallatsszon a Parlament vastag falain át: élni akarnak!

Persze csak ábrándozom, ha Nusiból és családjából indulok ki, tudom, meg se moccannának, nem hisznek semmiben, azaz istenben igen, de semmilyen földi hatalomban. Ezek mind egyformák, mink úgyse járunk soha jól, meg nem is ösmerjük ki magunkat, hogy ki mit mond, kinek higgyünk, hát akkor inkább senkinek, mondom neked, a politikusok mind egyformák.

Ezt akkor zúdította a nyakamba, amikor azt próbáltam mondani, hogy el kell menni szavazni. Kemény falba ütköztem. És noha még fogok nála próbálkozni, korántsem biztos, hogy meg tudom győzni.

Hát ennyit a lomizásról.

Kapcsolódó írások:

1. **Lángh Júlia: „Házasságot mindenkinek!”** Miután a biokémiai és orvostudományok a hatvanas-hetvenes években olyan fejlődésnek...
2. **Lángh Júlia: Élet és halál urai** Sziklafalról lelökni, szalmakötegekbe burkolva felgyújtani, keresztrefeszíteni, vadállatok elé vetni,...
3. **Lángh Júlia: Rangkórság** Már akkor tudtam, hogy a jelképekből csak baj lehet, amikor...
4. **Lángh Júlia: Fasírató** Tájkép csata közben. A kettős villamost pótló rozoga buszról elkeseredetten...
5. **Lángh Júlia: Amikor még szép volt a magyar** Visszavonultam vidéki birtokaimra, ami falusi házat jelent, viszonylag nagy kerttel....

Cimkék: **Lángh Júlia**